

можливостей», виставка-знайомство «Закарпатська зіркова галерея в інтер'єрі світу», виставка-вшанування «Культурне дерево світу», фотовиставка «Квітни, мій краю [6].

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Бібліотеки повинні активно використовувати мережеві ресурси для популяризації місцевої історії та надання бібліотечних послуг. Веб-сторінки бібліотек повинні відображати різні види бібліотечної краєзнавчої роботи та представляти її на платформі у віртуальних мережах. У плані сучасної краєзнавчої роботи

бібліотекарям необхідно: створити новий інтерактивний ресурс бібліотеки про бібліотечне краєзнавство з елементами зворотнього зв'язку з користувачами. Просувати краєзнавчі продукти та послуги (візитна листівка нашого краю - бібліотечні віртуальні виставки, книжково-ілюстраційні виставки та краєзнавчі експозиції, створення презентацій «Край у форматі DVD» та збір матеріалів в інформаційно-краєзнавчій кейси як основу краєзнавчо-екскурсійної діяльності бібліотек).

Список використаних джерел

1. Бідняк Г.П. Історію пишемо самі: бібліотечне краєзнавство [Електронний ресурс] / Г.П. Бідняк. – Режим доступу: <http://www.biblio-child.dp.ua>
2. Кушнарченко Н. М. Історія бібліотечного краєзнавства в Україні : навч. посіб. / Н. М. Кушнарченко; Харк. держ. ін-т культури. – Х. : ХДІК, 1993. – 150 с.
3. Кушнарченко Н. Н. Краеведческая деятельность библиотек : учеб. пособие. / Наталья Николаевна Кушнарченко; Моск. гос. ин-т культуры. – М. : МГИК, 1993. – 96 с.
4. Бульба Т. С. Становлення та розвиток краєзнавчої бібліографії Поділля (друга половина XIX–XX ст.) : дис. канд. іст. наук : 05.25.03 / Бульба Таїсія Семенівна ; Київ. ін-т культури. – К., 1995. – 243 с.
5. Непомнящий А. А. Бібліографічна спадщина історикоетнографічних досліджень Криму в кінці XVIII – на початку XX століть : автореф. дис. ... д-ра іст. наук / Непомнящий Андрій Анатолійович ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського НАН України. – К., 2001. – 32 с.
6. Петрикова В. Т. Особливості становлення та розвитку системи краєзнавчої бібліографічної інформації в Україні (1917–1991 рр.) : автореф. дис. канд. іст. наук : 07.00.03 / В. Т. Петрикова; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – К., 2001. – 19 с.

В статті проаналізовані основні форми роботи сучасних бібліотек для популяризації бібліотечної діяльності. Розглянуті традиційні та сучасні інформаційні краєзнавчі ресурси. Доказано необхідність тісного співробітництва бібліотек з населенням певного регіону, що надає їм пріоритетний статус для підвищення інформаційної, освітньої, культурологічної, виховної, пізнавальної, інтелектуальної функцій бібліотеки і сприяє забезпеченню демократичного доступу книголюбів до інформації. Предложено сучасні форми роботи бібліотек по підвищенню інформаційної культури читачів і восприяття нових ідей, маркетингової діяльності як засобу та інструмента оптимізації процесу обслуговування та розширення сфери впливу бібліотеки.

Ключевые слова: краєзнавство, бібліотечна діяльність, пріоритетний статус, співробітництво з населенням, рідний край, форми роботи.

The article analyzes the basic methods of modern libraries to promote their activity. There has been considered traditional and modern information local history resources. The necessity of close cooperation of libraries with a population of a region, which gives them priority status for increasing informational, educational, cultural, educational, cognitive, intellectual library functions and ensures democratic access to information among library users has been proven. Modern forms of the library work to enhance readers' information culture and perception of new ideas, marketing activities and tools as a means to optimize service process and expanding the sphere of influence of the library have been analyzed. The state land history is a studying issue of research institutes, regional museums and libraries. Museums perform a great work with a comprehensive study of their native land, equip a special expeditions, make up various statistical data, make interesting and valuable discovery. Successful local history investigation creates a positive image of libraries, strengthens public relations, and expands the circle of friends of the library. To create a comfortable environment for local history awareness the following factors should be considered: characteristics of the region; availability of schools, lyceums, different profiles gymnasiums in the region; the library; level of staff training; information needs, personal aspirations and age characteristics of readers. The ideal model of local history knowledge environment includes informational fund; recommendatory local history files for readers; information exhibitions cycles with a list of literature; information digest on new acquisitions; bibliographic reviews; lectures on the history and culture of the region (city, town); Club (group) of local history; bibliographical orientation; poster information; desiderata-filing; themed folder-file ("natural history box"); quizzes; videos.

Key words: local history studies, library activity, priority status, cooperation with the population, native land, forms of work.

УДК 378.147

Сідун Мар'яна Михайлівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет,

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ З ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті автор досліджує проблему організації самостійної роботи студентів гуманітарного профілю щодо вивчення іноземної мови. Розкрито роль інтерактивних методів навчання у процесі самостійної роботи. Обґрунтовується необхідність подальшої розробки шляхів досягнення ефективності засвоєння термінології в контексті європейської інтеграції вищої освіти України та переходу ВНЗ на кредитно-модульну систему оцінювання.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, навчання в малих групах, педагогічні техніки і технології, мотивація, фахова лексика.

Постановка проблеми. Недосконалість володіння студентами прийомами самостійної роботи, невміння оптимально її організувати, обирати доцільні способи опанування навчального матеріалу зумовила актуальність дослідження проблеми організації поза аудиторного вивчення іноземної мови роботи. Значні зміни в освіті та умовах праці викликають велику потребу

у навчанні протягом усього життя, а отже, висувують на перший план здатність і вміння людини до самоосвіти, самостійної навчальної діяльності, пізнавальної самостійності, роботи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Шляхи підвищення результативності самостійної роботи та дослідження можливостей формування у студентів самостійності у навчанні

завжди були в полі зору методистів. Зокрема, проблеми організації позааудиторної роботи висвітлюються у роботах І. Зимньої, А. Конишевої, А. Родинко, Н. Ягельської, Л. Ягеніч та ін. Так, Н. Ягельська розглядає самостійну роботу студентів як форму організації і реалізації навчально-пізнавальної діяльності студентів, яку спрямовує і контролює викладач або сам студент відповідно до програми навчання й індивідуальних потреб на аудиторних заняттях або у позааудиторний час з метою оволодіння професійними знаннями, навичками й уміннями і самовдосконалення [8, с. 149].

В той же час, вказані автори фактично не досліджували позааудиторну роботу майбутніх фахівців з точки зору її можливостей щодо покращення знань іншомовної термінологічної лексики та навичок її використання в умовах практичної діяльності.

Мета статті - удосконалення організації самостійної роботи студентів щодо оволодіння професійно-орієнтованою лексикою, пошук нових форм і методів набуття ними вмінь використання іншомовної термінологічної лексики як в усному, так і в письмовому мовленні.

Результати дослідження. Самостійне опрацювання навчального матеріалу має бути організовано з використанням різноманітних педагогічних методик і технологій: дидактичних ігор, кейс-методики, інтегрованого навчання, проблемного навчання, новітніх інформаційних технологій, технології навчання в малих групах, кооперативного навчання та широкого застосування технічних засобів навчання [4, с. 51]. Слушною є позиція О.В. Малихіна, що успіх самостійного навчання залежить від низки психологічних факторів: мотивації навчальної діяльності, довільності пізнавальних процесів сприйняття, уваги, уявлення, пам'яті, мислення, наявності необхідних вольових якостей, а також інтелектуального розвитку. Серед провідних мотивів, які спонукають студентів займатися самостійною навчальною діяльністю, є такі: прагнення отримувати актуальну інформацію з новітніх джерел, яка не забезпечується у багатьох випадках тією навчальною літературою, що пропонується; прагнення більш вільно обирати зміст навчальної діяльності; бажання самостійно працювати над удосконаленням професійних якостей тощо [5, с.109].

Визначальне значення для активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів відіграють підручники та навчальні посібники, які повинні формувати правильне розуміння необхідності самостійної роботи, визначати обсяг, структуру і зміст навчального матеріалу, який виноситься на самостійне вивчення, а також містити методичні рекомендації щодо організації виконання програми самостійної роботи, форми контролю і критеріїв її оцінювання [2, с. 159]. Вони активізують, стимулюють самостійну пізнавальну діяльність студентів за допомогою змісту текстового матеріалу (актуальність, науковість) і форми (проблемність завдань, оформлення тощо). Таким чином, виникає необхідність приділити увагу роботі по вдосконаленню навчальних посібників, методичних рекомендацій, вказівок, термінологічних словників з метою активізації самостійної роботи.

Під час організації самостійної роботи слід пам'ятати, що головною метою навчання іноземним мовам студентів педагогічних ВНЗ є формування та розвиток їх комунікативної культури і навчання практичному оволодінню іноземною мовою. Завдання викладача полягає у створенні умов для практичного оволодіння мовою у професійному спілкуванні майбутніх фахівців і у виборі таких методів навчання, які дозволили б кожному студенту проявити свою активність та творчість. Викладачеві також необхідно активізувати пізнавальну діяльність майбутніх фахівців.

Використання комп'ютерних інформаційних технологій у організації самостійної роботи студентів є пріоритетним, оскільки це допомагає перетворити навчання іноземній мові у творчий процес і багато студентів починають розкриватися, перестають

комплексувати і виявляють величезний інтерес до вивчення іноземної мови у руслі професійної освіти в позааудиторний час. Таким чином, комп'ютер постає у даному ракурсі найкращим «пасивним» помічником викладачеві у навчанні іноземній мові, мета якого – інтерактивне спілкування. Використання комп'ютерних технологій навчання в організації самостійної роботи студентів має значний мотиваційний потенціал, тому барвистість і захопливість комп'ютерних програм викликає величезний інтерес у студентів. Різноманітні інтерактивні форми роботи, тематичні ігри, конкурси наукових рефератів, складання вікторин, тестів дозволяють організувати цілеспрямовану мовленнєву практику студентів у різних формах і режимах роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій. Організована навчально-дослідницька діяльність студентів у процесі оволодіння іноземною мовою професійним спілкуванням передбачає підготовку студентами рефератів, написання наукових статей, тез, підготовку тестів, вікторин, творчих робіт, мультимедійних презентацій за професійним спрямуванням, що є логічним продовженням вивчення іноземної мови під час аудиторних занять.

Успішному засвоєнню навчального матеріалу під час самостійної роботи щодо оволодіння іноземною мовою сприяють також і аудіовізуальні засоби навчання та виконання інтерактивних завдань через мережу Інтернет. Необхідно зазначити, що вже на етапі підготовки до аудиторних занять, коли студенти опрацьовують спеціальну літературу і збирають інформацію для подальшого спілкування, проявляється інтерактивний характер самостійної роботи. Викладач має підбирати нестандартні завдання з метою створення передумов для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів і надихати їх на виконання таких завдань поза аудиторією. Не викликає сумніву той факт, що творчі завдання допомагають розкрити приховані можливості студентів для досягнення успіху у вивченні навчального матеріалу. Ми підтримуємо твердження Н.В. Анікеєнко про те, що з метою продовження і поглиблення вивченого в аудиторії студентам можна пропонувати виконувати такі завдання: переклад додаткових текстів і виконання різних видів вправ; пошук інформації з теми, яка вивчається, в Інтернеті; виконання спеціальних програм і тестів іноземною мовою на комп'ютері; прослуховування аудіотекстів і виконання завдань, які дають змогу виявити рівень розуміння прослуханого матеріалу (переказ, відповіді на питання та ін.); перегляд навчальних відеокaset та виконання вправ до них [1]. Заслугує на увагу рекомендація щодо самостійного читання студентами наукового тексту з виходом в усне чи письмове мовлення; працювати зі словниками та іншою довідковою літературою [7, с. 301].

Рівень інтерактивності самостійної роботи може бути підвищеним за рахунок використання новітніх інформаційних та телекомунікаційних технологій: телеконференцій, форумів, чатів, електронної пошти, соціальних мереж тощо. Студенти можуть спілкуватися в режимі on- або off-line. Телекомунікації дозволяють студентам в індивідуальному темпі формувати і формулювати свої погляди, розвивати критичне мислення, порівнювати різноманітні явища, аналізувати та досліджувати поставлені завдання з різних точок зору тощо. Стає зрозумілим, що використання сучасних телекомунікаційних технологій сприяє підвищенню рівня інтерактивності у процесі навчання іноземною мовою мовленнєвому спілкуванню у професійному ракурсі.

Сучасне викладання іноземних мов покликане інтегрувати інформаційні технології у процес навчання так, щоб цей інструментарій сприяв реалізації прикладного характеру мови, а саме збагаченню професійного світогляду майбутніх учителів іноземної мови через пошук, обробку й обмін іноземною інформацією у поза аудиторний час, коли іноземна мова стає не предметом навчання, а засобом отримання нової інформації.

Беззаперечним є також той факт, що під час самостійної роботи у студента виникає потреба у взаємодії з викладачем, наприклад, для отримання додаткового пояснення завдання чи

консультації в разі виникнення певної проблеми, оскільки одним із обов'язків викладача є полегшувати студентам самостійну роботу. Якщо завдання для самостійної роботи мають груповий характер, то контроль і звіт про виконану студентами роботу мають бути суто індивідуальними [2, с. 159]. Тобто, звіт про виконання завдання може бути у формі тесту з фахової лексики, складання плану до прочитаного, переклад на рідну мову або підбір дефініцій за допомогою словника, але він без сумніву передбачає взаємодію між студентом і викладачем.

Крім іншого, слід зупинитись на організаційно-методичних і матеріально-технічних проблемах, які мають місце у вищій школі. Слід зазначити, що кількість аудиторних занять з іноземної мови для студентів поступово зменшується та є недостатньою для ефективного засвоєння фахової лексики. Тому, вважаємо за потрібне збільшення годин навчального навантаження на консультації та передбачені програмами додаткові заняття (факультативи), таким чином створюючи належні умови для самостійної роботи, її більш ефективного контролю з боку викладача та надання фахової допомоги студентам із засвоєння іншомовної педагогічної термінології.

Щодо матеріального забезпечення, то такі види діяльності, як презентація проектів або прослуховування відеозапису чи перегляд навчального відеофільму неможливі без спеціально обладнаних аудиторій, що, на жаль, є проблемою в багатьох ВНЗ. Хоча, в рамках переходу до кредитно-модульної системи оцінювання, все більше і більше ВНЗ переглядають і поповнюють свою матеріальну базу сучасними мультимедійними засобами, надаючи можливість своїм студентам одержувати високоякісну освіту, максимально наближену до європейського рівня.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Нові підходи до організації самостійної роботи студентів з вивчення іноземної мови заслуговують на увагу як науковців, так і практиків для забезпечення інтелектуальної творчої діяльності майбутніх фахівців, підвищення їх мотивації до навчання та успішного засвоєння ними іноземної лексики професійного спрямування. Перспективою подальших досліджень є проблеми, пов'язані із створенням належного профільного методичного забезпечення для вдосконалення самостійної роботи студентів з метою оволодіння ними іноземною лексикою з урахуванням інтересів подальшого її використання в професійних цілях.

Список використаних джерел

1. Болонський процес: документи. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 168 с.
2. Дмитриев И.А. Самостоятельная работа студентов в контексте присоединения Украины к Болонскому процессу / И.А. Дмитриев, О.А. Солодовник // Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти України: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції. - Харків: ХНАДУ, 2005. - С. 158 - 159.
3. Кривчикова Г.Ф. Взаємоперевірка при інтерактивному навчанні іншомовного писемного мовлення / Г.Ф.Кривчикова // Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. - 2004. - Вип. 7. - С. 120 - 125.
4. Кустовський С.М. Удосконалення самостійної навчальної діяльності майбутніх економістів: результати експериментальної перевірки авторської моделі / Кустовський С.М. // Наукові записки ТНПУ ім. В.Гнатюка. Серія: Педагогіка. - 2006. - № 6. - С. 48 - 53.
5. Малихін О.В. Психологічні основи організації самостійної навчальної діяльності студентів в умовах вищого педагогічного закладу освіти / О.В. Малихін // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наукових праць. Вип. 31 / За заг. ред. М.Б. Євтуха. - К.: Вид. центр КНЛУ, 2006. - С. 104 - 111.
6. Родинко А.Н. Проблемные задания в контексте самостоятельной работы иностранных студентов при обучении их русскому языку / Родинко А.Н. // Сучасні технології підготовки фахівців в умовах подальшого розвитку вищої освіти країни: Матеріали міжнародної науково-методичної конференції. - Харків: ХНАДУ, 2005. - С. 299 - 301.
7. Тарнопольский О.Б., Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие / О.Б.Тарнопольский, С.П.Кожушко. - К.: Ленвіт, 2004. - 192 с.
8. Ягельська Н.В. Зміст самостійної роботи майбутніх економістів у процесі оволодіння англійською мовою / Н.В. Ягельська // Вісник КНЛУ. Серія: Педагогіка та психологія. - 2006. - Вип. 10. - С. 148 - 154.

В статті автор досліджує проблему організації самостійної роботи студентів гуманітарного профіля по изучению иностранного языка. Раскрыта роль интерактивных методов обучения в процессе самостоятельной работы студентов. Обосновывается необходимость дальнейшей разработки путей достижения эффективности усвоения терминологии в контексте европейской интеграции высшего образования Украины и перехода вузов на кредитно - модульную систему оценивания.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, обучение в малых группах, педагогические техники и технологии, мотивация, профессиональная лексика.

Considerable changes in education and working conditions cause the need for training during all life and consequently, put in the forefront the ability of the person to self-education, independent educational activity, cognitive independence, independent work. At the same time the question of the organization of out-of-class work of future experts is not investigated from the point of view of its opportunities for improvement of knowledge of foreign-language terminological lexicon and skills of its use in the conditions of practical activities. Therefore there is a question of improvement of the organization students' out-of-class work on mastering the professional focused lexicon, search of new forms and methods to obtain the abilities of use of foreign-language terminological lexicon both in oral, and in written language. Today independent study of a training material it has to be organized with use of various pedagogical techniques and technologies: didactic games, a case technique, the integrated training, problem training, the latest information technologies, technology of training in small groups, cooperative training and broad use of technical means of training. A main goal of training in foreign languages of students is formation and development of their communicative culture and training in practical acquisition of a foreign language. The use of computer information technologies in the organization of independent work of students is priority as it helps to turn foreign language training into a creative process and many students begin to reveal themselves, cease to have complex and show huge interest in a learning of foreign language in line with professional education in out-of-class time. Thus successful learning of a training material during independent work on foreign language studying is promoted as well audiovisual tutorials and performance of interactive tasks on the Internet. Level of interactivity of independent work can be increased due to use of the latest information and telecommunication technologies: teleconferences, forums, chats, e-mail, social networks and so forth. The increasing of academic hours at consultations and additional classes provided by programs is important, thus creating appropriate conditions for independent work, its more effective control by the teacher and providing the professional help to students on learning of foreign-language pedagogical terminology. Prospect of further researches are the problems connected with creation of an appropriate profile methodical support for improvement of independent work of students for the purpose of mastering foreign lexicon taking into account its further use in the professional purposes.

Key words: interactive teaching methods, training in small groups, pedagogical techniques and technologies, testing work, motivation, professional vocabulary.